

POSTANOWIENIE

Dnia 31 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Dobrowolski (przewodniczący)

SSN Adam Redzik (sprawozdawca)

SSN Maria Szczepaniec

w sprawie z protestu wyborczego E. A. W.
przeciwko ważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej,
z udziałem Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej, Przewodniczącego
Okręgowej Komisji Wyborczej nr [...] w W. i Prokuratora Generalnego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych 31 lipca 2020 r.,

wydaje opinię, że zarzuty protestu są niezasadne.

UZASADNIENIE

I.

E.A.W. (dalej: Wnosząca protest) 16 lipca 2020 r. wniosła protest przeciwko wyborowi Prezydenta RP z powodu dopuszczenia się przy pracach Obwodowej Komisji Wyborczej nr [...] w W. przestępstwa przeciwko wyborom z art. 248 pkt 4 Kodeksu karnego, a także naruszenia prawa wyborczego określonego w Kodeksie wyborczym (dalej: k.wyb.), wytycznych zawartych w uchwale Państwowej Komisji Wyborczej nr 183/2020 z dnia 10 czerwca 2020 r. w sprawie wytycznych dla obwodowych komisji wyborczych dotyczących zadań i trybu przygotowania oraz przeprowadzenia głosowania w obwodach głosowania utworzonych w kraju w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 28 czerwca

2020 r. oraz w ustawie z dnia 2 czerwca 2020 r. o szczególnych zasadach organizacji wyborów powszechnych na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych w 2020 r. z możliwością głosowania korespondencyjnego (Dz.U. 2020, poz. 979; dalej: u.wyb.2020).

Wskazanymi przez Wnoszącą protest przyczynami ww. naruszeń były:

1. niedopilnowanie członków komisji podczas pracy i brak komisyjnego nadzoru nad kartami wyborczymi;
2. nieprzeliczenie wszystkich kart zaraz po ich wyjęciu z urny, a rozpoczęcie natychmiastowej ich segregacji;
3. podzielenie się obwodowej komisji wyborczej na grupki przy segregacji i liczeniu głosów wyjętych z urny;
4. brak komisyjnego otwierania kopert i oceny ważności głosów z głosowania korespondencyjnego (przewodniczący sam otwierał koperty z głosowania korespondencyjnego, podczas gdy reszta osób zajęta była segregowaniem głosów);
5. zaniechanie komisyjnego porównania protokołu komputerowego z protokołem ręcznym;
6. niezaklejenie i niezapięczętowanie koperty z oryginałem protokołu oraz z załącznikiem do protokołu.

Wnosząca protest wniosła o przeprowadzenie dowodu jej przesłuchania, z zeznań świadka oraz ze swojej pisemnej notatki, załącznika do protokołu z jej uwagami jako męża zaufania i z kopii protokołu końcowego. Wniosła również o unieważnienie wyborów w OKW nr [...] i stwierdzenie nieważności wyboru Prezydenta RP.

II.

II.1. Państwowa Komisja Wyborcza (dalej: PKW) wskazała, że ustalenie stanu faktycznego wymagałoby przeprowadzenia postępowania dowodowego, do czego Komisja nie jest uprawniona. Podkreślono, że Wnosząca protest, jednocześnie jako mąż zaufania wniosła uwagi do protokołu, lecz nie podniosła w proteście, że wynik głosowania ustalony został przez obwodową komisję wyborczą w sposób niezgodny ze stanem faktycznym. Komisja wyraziła więc

ocenę, że jeżeli rzeczywiście wskazane wyżej sytuacje miały miejsce, to zarzuty protestu są zasadne, lecz nie miały wpływu na wynik wyborów.

II.2. Przewodniczący Okręgowej Komisji Wyborczej nr [...] w W. wniósł o uznanie zarzutów protestu za bezzasadne wskazując, że po uzyskaniu wyjaśnień obwodowej komisji wyborczej, nie dopatrzonego się nieprawidłowości, a zarzuty Wnoszącej protest nie zostały wystarczająco udokumentowane. W odniesieniu do każdego zarzutu Przewodniczący przedstawił wynikające z przeprowadzonych ustaleń informacje przeczące twierdzeniom zawartym w proteście. Wskazał również, że dokumentacja wyborcza z poszczególnych obwodów spływa do siedziby okręgowej komisji wyborczej w noc powyborczą i w przypadku braku jakiegokolwiek elementu jest natychmiast cofana do komisji obwodowej.

II.3. Prokurator Generalny wniósł o wydanie postanowienia zawierającego opinię, że zarzuty nr 2-4 są niezasadne, a w zakresie zarzutów nr 1, 5, 6, protest należy pozostawić bez dalszego biegu z uwagi na nieprzedstawienie dowodów.

III.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W świetle art. 129 ust. 2 Konstytucji RP, wyborcy przysługuje prawo wniesienia do Sądu Najwyższego protestu przeciwko ważności wyboru Prezydenta RP na zasadach określonych w ustawie. W przypadku wyborów, których dotyczy protest, jest to ww. ustawa z 2 czerwca 2020 r. (u.wyb.2020). Ustawa ta określa zasady i tryb organizacji wyborów Prezydenta RP zarządzonych w czerwcu 2020 r., w związku z ogłoszonym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej stanem epidemii. W zakresie nieuregulowanym w tej ustawie, zgodnie z art. 1 ust. 2 u.wyb.2020, stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu wyborczego.

Zgodnie z art. 15 ust. 2 u.wyb.2020, protest przeciwko wyborowi Prezydenta RP wnosi się na piśmie do Sądu Najwyższego nie później niż w ciągu 3 dni od dnia podania wyniku wyborów do publicznej wiadomości przez PKW.

Według art. 82 § 1 k.wyb., protest przeciwko ważności wyborów, ważności wyborów w okręgu lub wyborowi określonej osoby może być wniesiony z powodu dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników

głosowania lub wyników wyborów lub z powodu naruszenia przepisów Kodeksu wyborczego dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów. Postępowanie z protestu wyborczego ma więc na celu zapewnienie wyborcom ochrony prawnej przed przestępstwami i deliktami wyborczymi, które utrudniają lub uniemożliwiają im korzystanie z praw wyborczych w nieskrępowany i efektywny sposób (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 26 listopada 2019 r., I NSW 301/19).

Z kolei art. 321 § 3 k.wyb. stanowi, że wnoszący protest powinien sformułować w nim zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty.

Na wymóg przedstawienia dowodów Sąd Najwyższy wskazuje w licznych orzeczeniach do początku lat 90. W postanowieniu z 8 grudnia 1995 r. (III SW 437/95) Sąd Najwyższy wskazał m.in., że dla uwzględnienia wniosku o unieważnienie wyborów konieczne jest nie tylko ustalenie, iż miały miejsce określone naruszenia obowiązującego porządku prawnego, lecz że ponadto rzeczywiście wpłynęły one na wynik wyborów, w tym znaczeniu, że gdyby ich nie było, to byłby on inny (wybrany zostałby drugi kandydat). Sąd Najwyższy wskazywał także, że przy rozpatrywaniu protestu możliwość zakwalifikowania go jako zasadnego istnieje tylko wtedy, gdy udowodnione zostanie, że miały miejsce określone naruszenia, jak również, gdy wykazane jednocześnie zostanie, że mogły one mieć wpływ na wynik wyborów. Skutki rozkładu ciężaru dowodu, z uwagi na okoliczność, iż odpowiednie zastosowanie ma do protestów wyborczych procedura cywilna, są takie, że dopóki nie zostanie wykazane, że określone uchybienia mogły wywrzeć wpływ na wynik wyborów, to nie ma podstaw, by uznać, że protest jest uzasadniony (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 grudnia 1995 r., III SW 437/95).

W ocenie Sądu Najwyższego, wobec ustaleń przekazanych przez Przewodniczącą Okręgowej Komisji Wyborczej nr [...] w W., przeczących twierdzeniom Wnoszącej protest, nie zdołała ona przy pomocy przedstawionych dowodów wykazać, że opisywane przez nią sytuacje miały miejsce. Sąd Najwyższy zaznacza, że wobec obszernych wyjaśnień złożonych w proteście uznał, że przeprowadzenie dowodu z przesłuchania Wnoszącej protest nie jest konieczne.

W odniesieniu do wniosku o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka, Sąd Najwyższy zaznacza, że Wnosząca protest nie określiła roli i zakresu wiedzy świadka (nie będącego członkiem obwodowej komisji wyborczej), zatem nie wykazała potencjalnej przydatności tego dowodu.

Zgodnie z art. 323 k.wyb., w wyniku merytorycznego rozpoznania protestu Sąd Najwyższy wydaje opinię zawierającą ustalenia co do zasadności zarzutów protestu. Z tego względu, na podstawie art. 323 § 2 k.wyb. w zw. z art. 1 ust. 2 u.wyb.2020 oraz w zw. z art. 321 § 3 i art. 82 § 1 k.wyb., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.